

KLİNİK ANESTEZİDE ULTRASONOGRAFİ

Editörler

Prof. Dr. Ömer Kurtipek

Prof. Dr. Neslihan Alkış

Prof. Dr. Berrin Işık

Prof. Dr. Zekeriya Alanoğlu

AKADEMİSYEN
KITABEVI

© Copyright 2018

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

"Bu kitap **ERAS Türkiye Derneği**"nin katkıları ile yayınlanmıştır."

ISBN

9978-605-2396-93-3

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Kitap Adı

Klinik Anesteziye Ultrasonografi

Sayfa ve Kapak Düzenleme

Rahime DİLMEN

Editörler

Prof. Dr. Ömer Kurtipek

Prof. Dr. Neslihan Alkış

Prof. Dr. Berrin Işık

Prof. Dr. Zekeriya Alanoğlu

Yayıncı Sertifika No

25465

Baskı ve Cilt

Özyurt Matbaacılık

DOI

10.37609/akya.2022

UYARI

Bu üründe yer alan bilgiler sadece lisanslı tıbbi çalışanlar için kaynak olarak sunulmuştur. Herhangi bir konuda profesyonel tıbbi danışmanlık veya tıbbi tanı amacıyla kullanılmamalıdır. *Akademisyen Kitabevi* ve alıcı arasında herhangi bir şekilde doktor-hasta, terapist-hasta ve/veya başka bir sağlık sunum hizmeti ilişkisi oluşmaz. Bu ürün profesyonel tıbbi kararların eşleniği veya yedeği değildir. *Akademisyen Kitabevi* ve bağlı şirketleri, yazarları, katılımcıları, partnerleri ve sponsorları ürün bilgilerine dayalı olarak yapılan bütün uygulamalardan doğan, insanlarda ve cihazlarda yaralanma ve/veya hasarlardan sorumlu değildir.

İlaçların veya başka kimyasalların reçete edildiği durumlarda, tavsiye edilen dozunu, ilacın uygulanacak süresi, yöntemi ve kontraendikasyonlarını belirlemek için, okuyucuya üretici tarafından her ilaca dair sunulan güncel ürün bilgisini kontrol etmesi tavsiye edilmektedir. Dozun ve hasta için en uygun tedavinin belirlenmesi, tedavi eden hekimin hastaya dair bilgi ve tecrübelerine dayanak oluşturması, hekimin kendi sorumluluğundadır.

Akademisyen Kitabevi, üçüncü bir taraf tarafından yapılan ürüne dair değişiklikler, tekrar paketlemeler ve özelleştirmelerden sorumlu değildir.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Bölüm 1

Temel Ultrasonografi Bilgileri 1

Doç. Dr. Menekşe ÖZÇELİK, Prof. Dr. Neslihan ALKIŞ

Temel Bilgiler	3
Görüntünün Oluşması	5
Görüntüleme Modları	6
Problar	7
Artefaktlar	11
Ultrasonografi Cihazı	11
Ultrasonografinin Avantajları	12
Ultrasonografinin Anestezide Kullanımı	13

Bölüm 2

Havayolu Ultrasonografisi..... 15

Doç. Dr. Alper KILIÇASLAN, Prof. Dr. Zekeriya ALANOĞLU

Temel Bilgiler	17
Hasta Pozisyonu ve Uygun Prob Seçimi	17
Hava ve Ultrason Dalgaları	18
Havayolu İle İlgili Yapıların Görüntülenmesi	19
Suprahoid Bölge	19
İnfrahoid Bölge	20
Klinik Uygulamalar	23
Krikotiroid Membranın Lokalizasyonu	23
Zor Havayolunun Ultrasonografi İle Tahmin Edilmesi	24
Perkütan Dilatasyonel Trakeostomi.....	25
Havayolu Uygulamalarını Etkileyebilecek Patolojik Yapıların Belirlenmesi	25
Havayolu İle İlişkili Sinir Blokları	25
Endotrakeal/ Endobronşiyal Tüp Boyutunun Belirlenmesi	26
Endotrakeal Tüp Yerleştirilmesinin Doğrulanması	26
Başarılı Ekstübasyonun Saptanması	27

Bölüm 3

Akciğerin Ultrasonografik Değerlendirilmesi..... 31

Doç. Dr. Kutluk PAMPAL, Uz. Dr. Volkan ŞIVGIN

Temel Bilgiler	33
Ultrasonografi Cihazı	33
Değerlendirme Bölgeleri.....	34
Normal Görünüm.....	37
Akciğer Patolojileri ve USG.....	41
İntersitisyel Sendrom.....	41
Pnömotoraks	43
Alveolar Sendrom.....	45
Diyafram.....	46
Plevral Efüzyon	47
İntraoperatif Desatürasyon	48

Bölüm 4

Kalbin Ultrasonografik Değerlendirilmesi (Ekokardiyografi) 53

Prof. Dr. Yusuf ÜNAL, Dr. Selin EREL, Uzm. Dr. Onat BERMEDE

Temel Bilgiler	55
Ultrason Probu Seçimi	55
Kare Hızı.....	56
B-mod Ultrasonografi	56
İki Boyutlu EKO: Neler Yapılabilir?.....	56
Prob ve Ultrason-Makine İşaretleyici Yapılandırması.....	57
Hasta Başı Odaklı USG Hedefleri (6)	57
Standart Ekokardiyografi Pencereleeri	58
1. Parasternal Yaklaşım.....	59
2. Apikal Yaklaşım.....	67
3. Subkostal Yaklaşım.....	68
4. Suprasternal Yaklaşım	70
5. Vena Kava Inferiyor Değerlendirilmesi	70
6. Perikardiyal Efüzyon ve Kardiyak Tamponat.....	75
7. M-Mod Ekokardiyografi	77
8. Doppler Etkisi.....	83

Bölüm 5

Venöz-Vasküler Girişimlerde Ultrasonografi..... 87

Uzm. Dr. Gökçen EMMEZ, Prof. Dr. Ömer KURTİPEK

Temel Bilgiler	89
Ultrasonografi ve Ekipmanları	91
Ultrasonografi Modları	91
Transduserler	91
Prob ve Ekran Ayarlanması	92
Görüntüleme	93
Transvers (kısa-aks) Görüntü	93
Longitudinal (uzun-aks) Görüntü	94
Ultrasonografi Kullanımı	94
Statik / Dinamik Ultrasonografi Rehberliği	94
Bir Kişi-İki Kişi Teknikleri	95
Dinamik USG Rehberliğinde Venöz Kanülasyon Basamakları	95
Ultrasonografi Eşliğinde Venöz Kateterizasyon İşleminde Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar	96
Kısa Aks Görüntüleme ve Uzun Aks Görüntüleme Kullanımı.....	96
Alan Seçimi ve Hazırlığı	97
Girişim.....	97
Kayıt	98
Ultrasonografi Eşliğinde Santral Venöz Kateterizasyon Uygulamaları	98
Ultrasonografi Rehberliğinde İnternal Juguler Ven Kateterizasyonu	98
Ultrasonografi Rehberliğinde Subklavyen/ Aksiller Ven Kateterizasyonu.....	100
Ultrasonografi Rehberliğinde Femoral Ven Kateterizasyonu.....	102
Ultrasonografi Rehberli Santral Venöz Kateter İşlemleri için Kılavuzlar	104
Ultrasonografi Rehberliğinde Arteriyel Girişimler	104
Ultrasonografi Rehberliğinde Periferik Yerleşimli Santral Kateterizasyon	105

Bölüm 6

Abdomen (Karın) Ultrasonografik Değerlendirilmesi 111

Prof. Dr. Berrin IŞIK, Uzm. Dr. Süheyla KARADAĞ ERKOÇ

Temel Bilgiler	113
Karın Ultrasonografisi Endikasyonları.....	114

Karın Ultrasonografi Uygulaması	115
Anesteziye Hedefe Yönelik Karın Ultrasonografisi	117
Mide Doluluğunun Değerlendirilmesi	117
Travmada Odaklanmış Sonografik Değerlendirme: FAST (Focused Assessment Sonography for Trauma)	121
Mesane Hacminin ve Doluluğunun Değerlendirilmesi	125
Karınıçi Damarsal Yapılar ve Abdominal Aort Anevrizması	126

Bölüm 7

Nöroanestezi Ve Nöroşirürjide Ultrasonografik İnceleme 129

Uzm. Dr. Gözde İNAN, Prof. Dr. Zerrin ÖZKÖSE ŞATIRLAR

Transkraniyal Doppler Ultrasonografi	131
Temel Prensipler	131
Teknik	132
Avantajlar ve Dezavantajlar	137
Klinik Kullanım	139
İskemik Serebrovasküler Hastalık	140
Emboli	141
Vazospazm ve Subaraknoid Hemoraji	141
Travmatik Beyin Hasarı	143
Serebral Sirkulatuar Arrest (Beyin Ölümü)	144
Arteriyovenöz Malformasyonlar	145
Perioperatif Monitörizasyon	145
Otoregülasyon ve Vazomotor Reaktivite	146
Pediatrik TKD	147
Transkraniyal Renk Kodlu Dupleks Sonografi (TCCS)	148
İki Boyutlu Ultrasonografi ve İki Boyutlu Kontrastlı Ultrasonografi	149
Optik Sinir Ultrasonografisi	149

Tıbbi uygulamalarda özenli fizik muayene ve gözlem ile bilgiye ulaşmak öneminden bir şey yitirmese de teknolojinin sunduğu olanaklar yeni pencereler açarak ufukumuzu genişletmektedir. Ultrasonografinin bilinen ciddi zararlarının olmaması, kolaylıkla ve her koşulda yapılabilmesi, girişimleri kolaylaştırırken hasta güvenliğini artırması en temel üstünlükleridir.

Günümüzde ultrasonografi radyoloji uzmanlık alanında yapılan uygulamalar kadar detaylı olmasa da pek çok klinik branşta ve anesteziyolojide yaygınlaşarak kullanılmaktadır. Öte yandan ultrasonografinin teknik özelliklerinin iyi bilinmesi, doğru yorumlanabilmesi deneyimle yakından ilişkilidir.

Güncel bilimsel kaynaklar ışığında klinik anesteziye ultrasonografinin kullanımını kolay anlaşılır ve uygulanabilir şekilde hazırlayan bölüm yazarlarımıza şükranlarımızı sunuyoruz.

Anesteziyoloji uzmanlarının klinik uygulamaları sırasında ultrasonografiyi daha etkin kullanmaları amacıyla hazırlanan bu kitabın hekimlerimize ve gönül verdikleri hastalarına faydalı olmasını diliyoruz.

Terimler-Kısaltmalar

Akustik impedans: Yansıma (Dokuların ses dalgasının oluşturduğu harekete gösterdiği direnç farklılıklarından kaynaklanır)

AMS: Arteria mezenterika superior

Anekoik: Yansıtma özelliği olmayan

Angulation: Açılandırma

ARDS: Akut respiratuar distres sendromu

ASA: Anterior serebral arter

Atenüasyon: Dokuların özelliklerine bağlı olarak ses dalgasının zayıflaması

AVM: Arteriyo-venöz malformasyon

BSA: Vücut yüzey alanı

BT: Bilgisayarlı tomografi

CI: Kardiyak indeks

Color flow Doppler (CFD): Renk akımlı Doppler

Cut off: Belirleyici sınır değeri

CWD: Sürekli akım Doppler(Continuous wave Doppler)

Deep: Derinlik

Doppler kayması: Akımın yönü ve hızını belirlemeye yarayan, gönderilen ses ile yansıyan ses arasındaki frekans değişikliği

DSV: Diyastol sonu volümü

EF: Ejeksiyon fraksiyonu

Ekojenite: Yansıtma özelliği

Ekojenik: Yansıtma özelliği olan

EKO: Ekokardiyografi

EtCO₂: Soluk sonu karbondioksit basıncı

FAST (Focused Assessment Sonography for Trauma): Travmada odaklanmış sonografik değerlendirme

Focus: Odak

Foot print prob: Temas yüzeyi küçük prob

Frame: Geçiş

FV (Flow velocity): Akım indeksi

Gain: Kazanç

HITS (High intensity transient signal): Yüksek yoğunluklu geçici sinyal

- Hiperekoik:** Yansıtma özelliği fazla olan
- Hipoekoik:** Yansıtma özelliği az olan
- Hockey-stick prob:** Hokey sopası şekilli prob
- Ice-pick:** Buz çekme görüntüsü
- IKA:** Internal karotis arter
- IKB:** İntrakraniyal basınç
- In-plane:** Uzun aks (Görüntü planı içinde)
- İmpedans:** Sesin yayılmasına karşı dokuda ortaya çıkan direnç
- KOAH:** Kronik obstruktif akciğer hastalığı
- Konveks (curvilinear, curved) prob:** Eğimli prob
- Landmark noktaları:** Anatomik yapıların belirlenmesi ne kılavuzluk eden işaret noktaları
- Lineer prob:** Düz prob
- Lung points:** Akciğer noktası (Solunum sırasında hareketsiz plevra ile normal respiratuvar paternin izlendiği alanlar arasındaki geçiş noktası)
- Lung pulse:** Akciğer nabızı
- LVOT:** Sol ventrikül çıkış yolu
- MRG:** Manyetik rezonansgörüntüleme
- MSA:** Orta (mid) serebral arter
- Out-of-plane:** Kısa aks (Görüntü planı dışında)
- Phased array:** Ses dalgalarının açılı gönderilmesini sağlayan elektronik transdüser
- Phased array prob:** Temas yüzeyi küçük elektronik prob ile tarama
- PICC (Peripherally Inserted Central Catheterization):** Periferik girişimli santral kateterizasyon
- Pİ:** Pulse indeksi
- Prob:** Başlık, ultrasonrai cihazında transduserin yer aldığı bölüm
- Pulse wave Doppler:** Nabız akımlı Doppler
- Real time:** Eş zamanlı (Gerçek)
- Refleksiyon:** Ses dalgalarının dokuların özelliklerine bağlı olarak yansıtılması
- Refraksiyon:** Ses dalgalarının dokuların özelliklerine bağlı olarak kırılması
- RI (Resistance index):** Direnç indeksi
- Rotation:** Döndürme
- Saçılma:** Ses dalgalarının dokuların özelliklerine bağlı olarak homojen yansımaması
- SAK:** Subaraknoid kanama
- Scanning:** Tarama

Sector scanning: Çok sayıda ses dalgası içeren daire dilimi şeklinde ses demetini gönderen prob ile tarama

SKA: Serebral kan akımı

SpO₂: Periferik oksijen saturasyonu

SSV: Sistol sonu volümü

STC (Spatial time compensation): Uzaysal zaman dengelemesi, uzaysal zaman telafisi

Subklavyen ven: SCV

SV: Sol ventrikül

SVI: Strok volüm indeksi

SVK: Santral venöz kateterizasyon

Tilting: Kaydırma

Transduser: Çevirici

Two dimensional (Cross sectional): İki boyutlu

USG: Ultrasonografi

VCI: Vena cava inferior

VJI: Vena Jugularis interna

VMS: Vena mezenterika superior

VTI (Velocity time integral): Hız zaman integrali

Quad sign: Dörtgen işareti